

**Л. О. Симоненко,
Л. В. Туровська**

**РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКІ
ВІДПОВІДНИКИ З ПОЖЕЖНОЇ
СПРАВИ**

Узагальнивши матеріали кількох перекладних та інших словників (СУМ; РУСНТ**; КРУПТС; РУТС), пропонуємо українські відповідники до таких російських термінів з пожежної справи: *гармошка* (спосіб укладання пожежних рукавов) — *збрижування*; *го-*

ловешка — *головéшка, недóгарок, -рка; жучок* (электрический) — *жучо́к, -чка́; отбой* — *відбій, -о́ю; пробка* (электрическая) — *прóбка; скатка* — *згóрток, -тка; багор* — *багóр, -гра; башня* — *вéжа; бум* — *бум, -а; взвешенный* — *зави-слий; вихревой* — *вихровий; водопитатель* — *водоживильник, -а; волокуша* — *волочильня; воспламеняемость* — *займистість, -ості; вскипание* — *закипа́ння, (извести) збурóвування; вспыхивание* — *спала́хування; выхлоп* — *ви́пуск, -у; вышка* — *вишка; газовоз* — *газово́з, -а; горючесть* — *горючість, -ості; дозор* — *стежа; дымосос* — *димовисмо́ктувач, -а; едкий* — *їдкий; жолоб* — *жо́лоб, -а; завеса* — *завіса; загромождение* — *захаращування, захаращення; заземление* — *заземлювання, заземлення; зазор* — *промі́жок, -жку; закаливание* — *загартовування; закольцованная (сеть)* — *закі́льцо́вана (мережа); замкнутая (линия)* — *за́мкнена; занавес (театральный)* — *завіса; запас* — *запа́с, -у; запор (замок)* — *замо́к, -мка́; захлёстывание (огня)* — *збива́ння (вогню); забор воды* — *забі́р води; изолирующий (противогаз)* — *ізолюва́льний (проти́газ); искрогаситель* — *іскрога́сник, -а; испаряемость* — *випарóвуваність, -ості; каланча* — *каланча́; караул* — *варта; караульный* — *вартовий; колба (эл. лампы)* — *колба; колено* — *коліно; корзина (подъёмника)* — *корзина; кошма* (полотно для тушения) — *кошма́; легкоосвобождающийся* — *той, що легко вивільнюється; легкоплавкий* — *легкопла́вкий; легкобрасываемый* — *легкоскида́льний; масляный* — *ма́сляний; молниеотвод* — *блискавкові́двід, -о́ду; набивка (материал)* — *набивка, (наполнение) набиття, (уплотнения) ущі́льнення; нагар* — *нага́р, -у; нагромождение* — *нагромаджування, нагромадження; накал* — *розжа́рення, розпечення; накаливание* — *розжа́рювання, розжа́рення; розпика́ння, розпечення; наконецник* — *наконéчник, -а; наряд (пограничный)* — *наряд, -у; насадок (ствола пожарного)* — *наса́док, -дка; насос* — *по́мпа; обрушение (действие)* — *обвалювання, обвалення, (обвал) обва́л, -у; обугливание* — *обвуглювання, обву́глення, звуглювання, зву́глення; огнепреградитель* — *вогнеза́тримувач, -а, вогнеперепо́на; окалина* — *окалина; окурок* — *недо́палок, -лка, недо́курок, -рка; омедненный* — *обмі́днений; оплата* — *обплетення; оснащение* — *оснащення, оснащування; отдача (реакция силы)* — *1 (механизмов, огнестр. оружия) — відбій, -о́ю; 2 (действие) — віддавання, віддання, відда́ча; отражатель* — *відбива́ч, -а́; отсе́к* — *ві́дісік, -у; отсе́кание (огня)* — *ві́дісіка́ння; охрана* — *охоро-на; очаг (пожара)* — *осере́док, -дку; пепел* — *по́піл, -елу; перегиб (рукава)* — *згин, -у, перегин, -у; перекрытие (искровое)* — *перекриття; перехлёстывание (про-водо́в)* — *переплетення; переходник* — *перехі́дник, -а́; перо (деталь механизма)* — *перо́; петля (магнитного гистерезиса)* — *петля; пламегаситель* — *полум'яга́сник, -а; пламяотсекатель* — *ві́дісіка́ч полум'я; подпорка* — *підпі́рка, підпора; поди́лемник* — *підшо́ло́мник, -а; подьезд (к реке)* — *під'ї́зд, -у; пожарная разделка* — *пожежна переді́лка; покров (кабеля)* — *по́крив, -у; покрытие* —

покриття; ползком — поповзом; постановка (задачи) — визначення завдання; преграда — перепона; препятствие — перешкола; привязь (механизм) — прив'язь; посадка — приса́дження, приса́джування; пробка (резиновая) — про́бка, (из дерева) ко́рок; пробой (изоляция) — пробі́й, -о́ю; прокладка (уплотнительная) — прокла́дка; прохождение (службы) — відбува́ння; раструб-спрыск — ро́зтруб-спрыск, -у; расход (воды) — витрата; расцепитель — розчіплювач, -а; сажка — са́жка; свисток — свисто́к, -тка́; связка (действие) — зв'язування, (связанные предметы) — в'язка; седло (клапана) — сі́дло; скрутка (эл. проводов) — скру́тень, -тня і скру́тінь, -тня; скрытая (электропроводка) — прихована; сопло — соплó; спасатель — рятува́льник, -а; спираль — спіра́ль; сцепка — зчеп, -у, зчіпка, (действие) зчеплення; токоотвод — струмові́від, -о́да; трубочист — сажотру́с, -а; трудногораемый — важкоспалимий; утечка — 1 (тока) втра́та; 2 (жидкости, газа) виті́к, -оку; часовой — стійковий; чехол — чохо́л, -хла́.

На нашу думку, недоцільно вносити до реєстру словника з пожежної справи терміни з інших галузей знань, зокрема мистецтва (*завіса театральна*), юриспруденції (*відбуття покарання*), військової справи (*наряд прикордонний*) та ін. Деякі лексеми потребують поняттєвої ідентифікації. Серед них: *хлестать, подмасочник, легкоосвобождающийся*.

Л. В. Туровська

КАПІТАЛЬНІ ІНВЕСТИЦІЇ – КАПІТАЛЬНІ ВКЛАДЕННЯ

В українській термінології фінансовий термін *капітальні інвестиції* вживають зі значенням “вкладення коштів у придбання будинків, споруд, інших об'єктів нерухомої власності,

інших основних фондів та нематеріальних активів, що підлягають амортизації”, а термін *капітальні вкладення* має значення “витрати на будівництво нових, розширення, реконструкцію і технічне переобладнання наявних основних фондів виробничого і невиробничого призначення”. В останні кілька десятиків років суспільство розвивалося бурхливими темпами, що спричинило появу нових слів, з одного боку, та розширення семантики вже відомих, з другого. Термін *інвестиція* сьогодні має ширше значення, ніж термін *вкладення*, про що свідчать лексикографічні джерела: “інвестиції – грошові, майнові, інтелектуальні цінності, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності для отримання прибутку або досягнення соціального ефекту; капітальні вкладення в розвиток виробництва чи невиробничу сферу. Інвестиції у відтворення основних фондів можуть бути здійснені у формі капітальних вкладень” (ЗВС, с. 185). Як видно з тлумачення, термін *капітальні вкладення* може бути синонімічним до терміна *капітальні інвестиції* лише частково, тільки в конкретному контексті, наприклад, витрати на капітальний ремонт будівель до капітальних вкладень не зараховують.